

JOHN GRISHAM

DE ERFPACHTERS

AL MEER DAN 20 JAAR DE SUCCESVOLSTE
THRILLERSCHRIJVER TER WERELD

Over het boek

Het is 1952. De zevenjarige Luke Chandler groeit op in Black Oak, een gehucht in Arkansas, waar de boerenbevolking het hoofd boven water probeert te houden met de katoenteelt. Het is een hard bestaan en de kleine Luke moet al snel meehelpen als op de velden van zijn ouders en grootouders - erfpachters, zoals de meesten - de katoen rijp is om geplukt te worden. Oogsttijd betekent het einde van de rust in Black Oak, dan overstromen seizoenarbeiders het gehucht. Ze komen elk jaar weer, op zoek naar werk: de mensen uit de heuvels en de Mexicanen.

Over de auteur

John Grisham werd op 8 februari 1955 geboren in Jonesboro, Arkansas, als tweede kind in een gezin van vijf kinderen. Zijn vader werkte in de bouw en zijn moeder was huisvrouw. Na zijn studie rechten aan de University of Mississippi werkte Grisham bijna tien jaar lang als jurist, waarbij hij zich specialiseerde in strafrechtelijke zaken en letselschadeclaims. In 1983 werd hij gekozen tot lid van het Huis van Afgevaardigden van de staat Mississippi, een functie die hij tot 1990 bekleedde. Als thrillerschrijver debuteerde hij in 1988 met *De jury*, maar het was zijn tweede boek, *Advocaat van de duivel*, waarmee hij definitief zijn naam vestigde als de koning van de legal thriller.

Van dezelfde auteur

De jury
Advocaat van de duivel
Achter gesloten deuren
De cliënt
Het vonnis
De rainmaker
In het geding
De partner
De straatvechter
Het testament
De broederschap
De erfpachters
Winterzon
Het dossier
De claim
Verloren seizoen
Het laatste jurylid
De deal
De gevangene
De verbanning
De aanklacht
De getuige
De wettelozen
De belofte
De bekentenis
Het proces
Vergiffenis
De afperser
Het protest
De erfgenaam
Dilemma

Bezoek onze internetsite www.awbruna.nl voor informatie over onze boeken, volg @AWBruna op Twitter of bezoek onze Facebook-pagina: [Facebook.com/AWBrunaUitgevers](https://www.facebook.com/AWBrunaUitgevers).

John Grisham

De erfpachters

A.W. Bruna Uitgevers

Oorspronkelijke titel

A Painted House

© 2000, 2001 by Belfry Holdings, Inc.

Vertaling

Hugo en Nienke Kuipers

Omslagontwerp

Studio Jan de Boer

© 2015 A.W. Bruna Uitgevers, Amsterdam

ISBN 978 90 449 7422 5

NUR 332

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voorzover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Voor mijn ouders, Weez en Big John, voor wie ik veel liefde en bewondering voel.

1

De mensen uit de heuvels en de Mexicanen kwamen op dezelfde dag. Het was een woensdag in het begin van september 1952. De Cardinals lagen vijf wedstrijden achter op de Dodgers, met nog twee weken te gaan, en het seizoen leek hopeloos. Maar de katoen kwam bij mijn vader tot zijn middel en bij mij bijna boven mijn hoofd, en voor het eten kon je hem en mijn grootvader woorden horen fluisteren die we maar zelden te horen kregen. Het zou een 'goede oogst' kunnen worden.

Ze waren boeren, hardwerkende mannen die zich alleen door hun pessimisme lieten leiden als ze het over het weer en de oogst hadden. Er was te veel zon, of te veel regen, of de velden dreigden onder te lopen, of de prijzen van zaad en kunstmest stegen te veel, of de markt was te onzeker. Op perfecte dagen zei mijn moeder zachtjes tegen mij: 'Maak je geen zorgen. De mannen vinden wel iets om zich zorgen over te maken.'

Toen we op zoek gingen naar de mensen uit de heuvels, maakte Pappy, mijn grootvader, zich zorgen over de hoge lonen. De heuvelmensen werden betaald per honderd pond katoen die ze plukten. Het jaar daarvoor was dat volgens hem 1 dollar 50 per honderd pond geweest. Hij had al geruchten gehoord dat een boer in Lake City 1 dollar 60 bood. Dat speelde door zijn hoofd toen we naar Black Oak reden, een dorp bij ons in de buurt. Hij praatte nooit onder het rijden, en volgens mijn moeder, die zelf ook niet goed kon rijden, kwam dat doordat hij bang voor auto's was. Zijn truck was een Ford uit 1939 en samen met onze oude John

Deere-tractor en een aftandse wagen die door twee muilezels werd getrokken, was hij ons enige vervoermiddel. Dat was niet zo'n probleem, behalve als we naar de kerk reden en mijn moeder en grootmoeder in hun zondagse goed dicht tegen elkaar aan moesten zitten, terwijl mijn vader en ik achterin zaten, in wolken van stof. Moderne personenauto's waren in het landelijke Arkansas nog een zeldzaamheid.

Pappy reed negenenvijftig kilometer per uur. Zijn theorie was dat elke auto een snelheid had waarop hij het best liep, en met een niet helemaal duidelijke methode had hij vastgesteld dat zijn oude vrachtwagen negenenvijftig moest rijden. Mijn moeder zei (tegen mij) dat het belachelijk was. Ze zei ook dat Pappy en mijn vader een keer ruzie hadden gehad over de vraag of de vrachtwagen sneller zou moeten rijden. Maar mijn vader reed er bijna nooit in, en de keren dat ik met hem meereed, hield hij de snelheid op negenenvijftig, uit respect voor Pappy. Mijn moeder vermoedde dat hij veel harder reed als hij alleen was.

We reden Highway 18 op, en zoals altijd keek ik aandachtig hoe Pappy schakelde – langzaam met de koppeling, heel voorzichtig met de versnellingshendel op de stuurkolom – totdat hij de perfecte snelheid had bereikt. Ik boog me opzij om op de snelheidsmeter te kijken: negenenvijftig. Hij glimlachte naar me alsof we het er allebei over eens waren dat de truck die snelheid behoorde te hebben.

Highway 18 leidde recht door het vlakke boerenland van de Arkansas-delta. Zo ver als ik kon zien, waren de velden aan weerskanten wit van de katoen. Het was tijd voor de oogst, een geweldige tijd voor mij omdat ze de school dan een maand dichtdeden. Maar voor mijn grootvader was het een tijd van eindeloos veel zorgen.

Rechts van ons, op de boerderij van de Jordans, zagen we een groep Mexicanen in het veld bij de weg werken. Ze stonden vanuit hun middel voorovergebogen, met hun katoenzakken achter zich, en hun handen bewogen zich snel tussen de planten door en rukten de bolletjes af. Pappy bromde iets. Hij hield niet van de Jordans omdat ze methodisten waren

en fans van de Cubs. Nu ze al arbeiders in hun velden hadden, had hij een extra reden om een hekel aan ze te hebben. De afstand van onze boerderij naar Black Oak was amper twaalf kilometer, maar omdat we negenenvijftig kilometer per uur reden, nam de rit twintig minuten in beslag. Altijd twintig minuten, ook als het rustig op de weg was. Pappy geloofde niet in het inhalen van langzamere voertuigen die voor hem reden. Natuurlijk was hij meestal zelf het langzame voertuig. Niet ver van Black Oak kwamen we achter een wagen boordevol sneeuwachtige bergen pasgeplukte katoen te rijden. Over de voorste helft zat een dekkleed, en de tweelingbroers Montgomery, die van mijn leeftijd waren, buitelden door al die katoen, tot ze ons beneden hen op de weg zagen. Toen hielden ze op met buitelen en zwaaiden naar ons. Ik zwaaide terug, maar mijn grootvader deed dat niet. Als hij reed, zwaaide of knikte hij nooit naar mensen, en dat kwam, zei mijn moeder, doordat hij zijn handen niet van het stuur durfde te nemen. Ze zei dat mensen achter zijn rug om over hem praatten, dat ze hem onbeschoft en arrogant vonden. Zelf geloof ik niet dat het hem iets kon schelen wat ze vertelden.

We volgden de wagen van de Montgomery's tot hij bij de katoenfabriek afsloeg. Hij werd getrokken door hun oude Massey-Harris-tractor, en die tractor werd bestuurd door Frank, de oudste van de Montgomery-jongens, die in de vijfde klas van school was gegaan en waarmee het volgens alle kerkgangers helemaal de verkeerde kant op ging.

Highway 18 ging dwars door Black Oak, en op dat korte stukje heette hij Main Street. We kwamen langs de baptistenkerk van Black Oak, een van de weinige kerken dat we daarlangs reden zonder een of andere dienst bij te wonen. Alle winkels, bedrijven, kerken en zelfs de school waren in Main Street, en op zaterdag reden de auto's daar bumper aan bumper, want de hele streek kwam dan de wekelijkse boodschappen doen. Maar het was nu woensdag, en we parkeerden voor de kruidenierszaak van Pop en Pearl Watson in Main Street.

Ik bleef op het trottoir staan wachten tot mijn grootvader in

de richting van de winkel knikte. Dat was het teken dat ik naar binnen mocht gaan om een Tootsie Roll te kopen – op de pof. Hij kostte maar een cent, maar het was lang niet altijd zo dat ik er een kreeg wanneer we in het dorp waren. Soms knikte hij niet, maar dan ging ik toch de winkel binnen en hing ik bij de kassa rond totdat Pearl me er stiekem een toestopte, altijd met de strikte instructie niets tegen mijn grootvader te zeggen. Ze was bang voor hem. Eli Chandler was een arme man, maar hij was enorm trots. Hij zou nog liever verhongeren dan dat hij gratis voedsel aannam, en daar hoorde zo'n Tootsie Roll volgens hem ook bij. Hij zou me met een stok hebben geslagen als hij had geweten dat ik snoep had aangenomen, en dus kostte het me geen enkele moeite om Pearl Watson geheimhouding te beloven.

Maar ditmaal knikte hij. Zoals altijd was Pearl de toonbank aan het afstoffen toen ik binnenkwam. Ik omhelsde haar onhandig en pakte toen een Tootsie Roll uit de pot naast de kassa. Ik tekende het bonnetje met veel flair en Pearl inspecteerde mijn schrijfkunst. 'Het wordt beter, Luke,' zei ze.

'Niet slecht voor een kind van zeven,' zei ik. Omdat mijn moeder het wilde, oefende ik al twee jaar om mijn naam schuin te schrijven. 'Waar is Pop?' vroeg ik. Het waren de enige twee volwassenen die ik kende die wilden dat ik ze bij hun voornaam noemde, maar dan alleen in de winkel en alleen als er niemand anders bij was. Als er een klant binnenkwam, was het meteen weer meneer en mevrouw Watson. Ik vertelde dit aan niemand behalve aan mijn moeder, en zij vertelde mij dat vast geen enkel ander kind dat voorrecht had.

'Die is achter, in het magazijn,' zei Pearl. 'Waar is je opa?' Het was Pearls roeping in het leven om bij te houden wat iedereen deed. Daarom beantwoordde ze een vraag altijd met een wedervraag.

'De Tea Shoppe, bij de Mexicanen. Mag ik daar nu ook heen?' Ik was vastbesloten het met vragenstellen van haar te winnen.

'Nee, beter van niet. Jullie gebruiken ook mensen uit de heuvels?' 'Als we die kunnen vinden. Eli zegt dat er niet meer zoveel komen als vroeger. Hij denkt ook dat ze halfgek zijn. Waar is

Champ?’ Champ was de stokoude beagle van de winkel. Hij week nooit van Pops zijde.

Pearl grijnsde altijd als ik mijn grootvader bij zijn voornaam noemde. Ze wilde me net weer een vraag stellen toen het belletje klingelde doordat de deur open- en dichtging. Er kwam een echte Mexicaan binnen, alleen en timide, zoals ze in het begin allemaal waren. Pearl knikte de nieuwe klant beleefd toe.

‘*Buenos días, señor!*’ schreeuwde ik.

De Mexicaan grijnsde en zei schaaпachtig: ‘*Buenos días*’, waarna hij naar het achterste deel van de winkel verdween.

‘Het zijn goede mensen,’ zei Pearl heel zachtjes, alsof de Mexicaan de Engelse taal machtig was en zich beledigd zou voelen als ze iets aardigs zei. Ik beet in mijn Tootsie Roll en kauwde er langzaam op, terwijl ik de verpakking weer om de andere helft deed en hem in mijn zak stopte.

‘Eli maakt zich zorgen. Hij is bang dat hij ze te veel moet betalen,’ zei ik. Nu er een klant in de winkel was, was Pearl weer druk aan het werk. Ze nam stof af en zette de dingen recht die naast de enige kassa stonden.

‘Eli maakt zich overal zorgen over,’ zei ze.

‘Hij is boer.’

‘Word jij ook boer?’

‘Nee, mevrouw. Honkballer.’

‘Bij de Cardinals?’

‘Natuurlijk.’

Pearl neuriede nog een tijdje terwijl ik op de Mexicaan wachtte. Ik had nog meer Spaanse woorden die ik graag wilde uitproberen.

De oude houten planken stonden boordevol verse producten. Ik kwam graag in de oogsttijd in de winkel, want dan zette Pop hem helemaal vol, van vloer tot plafond. Als de oogst werd binnengehaald, ging er geld van hand tot hand.

Pappy zette de deur net wijd genoeg open om zijn hoofd naar binnen te steken. ‘We gaan,’ zei hij. En toen: ‘*Howdy*, Pearl.’ ‘*Howdy*, Eli,’ zei ze. Ze gaf een klopje op mijn hoofd om me weg te sturen.

‘Waar zijn de Mexicanen?’ vroeg ik Pappy toen we buiten waren.

‘Die zullen later vanmiddag wel komen.’

We stapten weer in de truck en vertrokken in de richting van Jonesboro, waar mijn grootvader altijd de mensen uit de heuvels vond.

We parkeerden in de berm van de weg, dicht bij de kruising met een grindweg. Volgens Pappy was dat de beste plek in de hele omgeving om de heuvelmensen te pakken te krijgen. Ik was daar niet zo zeker van. Hij was al een hele week bezig mensen in te huren, maar het wilde hem niet lukken. Een halfuur zaten we zwijgend in de felle zon op de achterklep naast elkaar. Toen stopte de eerste truck. Die was schoon en had goede banden. Als we het geluk hadden heuvelmensen te vinden, zouden ze minstens een maand bij ons wonen. We wilden mensen die netjes waren, en het feit dat deze truck er veel beter uitzag dan die van Pappy was een goed teken.

‘Middag,’ zei Pappy toen de motor was afgezet.

‘Howdy,’ zei de bestuurder.

‘Waar komen jullie vandaan?’ vroeg Pappy.

‘Ten noorden van Hardy.’

Omdat er verder toch geen verkeer was, stond mijn grootvader midden op de weg. Met een vriendelijk gezicht keek hij naar de truck en zijn passagiers. De bestuurder en zijn vrouw zaten in de cabine en hadden een klein meisje tussen zich in. Drie grote tienerjongens lagen achterin te slapen. Ze zagen er allemaal gezond en goed gekleed uit. Ik kon merken dat Pappy deze mensen wilde inhuren.

‘Jullie zoeken werk?’ vroeg hij.

‘Ja. We zijn op zoek naar Lloyd Crenshaw, ergens ten westen van Black Oak.’ Mijn grootvader wees ze de weg, en daar gingen ze. We keken ze na tot ze uit het zicht verdwenen waren.

Hij had ze meer kunnen bieden dan Crenshaw bood. Heuvelmensen stonden erom bekend dat ze zich aan de hoogste bieder verkochten. Het jaar daarvoor waren de Fulbrights uit Calico Rock op een zondagavond tijdens de eerste oogstronde van onze boerderij verdwenen om op een boerderij vijftien kilometer van ons vandaan te gaan werken.

Maar Pappy was niet oneerlijk en wilde ook niet tegen een ander gaan opbieden.

We gooiden wat met een honkbal langs de rand van een ka-toenveld en hielden daar steeds even mee op als er een truck aankwam.

Mijn handschoen was een Rawlings, die ik het jaar daarvoor van de kerstman had gekregen. Ik sliep er 's nachts mee en oliede hem elke week, en niets was mij zo dierbaar als die handschoen.

Mijn grootvader, die me had leren gooien, vangen en slaan, had geen handschoen nodig. Zijn grote, eeltige handen vingen mijn ballen op zonder dat het ook maar een beetje pijn deed.

Hoewel hij een rustige man was die nooit opschepte, was Eli Chandler een legendarische honkballer geweest. Op zeventienjarige leeftijd had hij een contract bij de Cardinals getekend om prof te worden. Maar de Eerste Wereldoorlog brak uit, en niet lang nadat hij was thuisgekomen, overleed zijn vader. Er had voor Pappy niets anders op gezeten dan boer te worden.

Pop Watson mocht me graag verhalen vertellen over de geweldige honkballer die Eli Chandler was geweest – hoe ver hij kon slaan, hoe hard hij kon gooien. ‘Waarschijnlijk de grootste aller tijden in Arkansas,’ meende Pop.

‘Beter dan Dizzy Dean?’ vroeg ik dan.

‘Veel en veel beter,’ zei Pop dan met een zucht.

Als ik die verhalen aan mijn moeder doorvertelde, glimlachte ze altijd en zei: ‘Pas op. Pop vertelt sprookjes.’

Pappy, die de bal in zijn kolossale handen wreef, hield zijn hoofd schuin toen hij een wagen hoorde. Uit het westen kwam een truck met een aanhanger erachter. Op een halve kilometer afstand konden we al horen dat het heuvelmensen waren. We liepen naar de berm van de weg en wachtten, terwijl de bestuurder terugschakelde en de wagen knarsend en gierend tot stilstand kwam.

Ik telde zeven koppen, vijf in de truck, twee in de aanhanger. ‘Howdy,’ zei de bestuurder langzaam. Hij keek mijn grootvader taxerend aan, zoals wij ook naar hen keken.

‘Goedemiddag,’ zei Pappy. Hij ging een stap dichterbij staan maar bewaarde een zekere afstand.

Langs de onderlip van de bestuurder liep tabakssap. Dat was een slecht teken. Mijn moeder vond dat de meeste heuvelmensen slechte gewoonten hadden en het niet zo nauw met de hygiëne namen. Tabak en alcohol waren verboden in ons huis. We waren baptisten.

‘De naam is Spruill,’ zei hij.

‘Eli Chandler. Aangenaam kennis te maken. Jullie zoeken werk?’

‘Ja.’

‘Waar komen jullie vandaan?’

‘Eureka Springs.’

De truck was bijna net zo oud als die van Pappy, met gladde banden en een gebarsten voorruit, roestige spatborden en doffe blauwe lak onder een laag stof. Er was een plank boven de laadbak gemaakt, en die stond vol met kartonnen dozen en jutezakken vol levensmiddelen. Daaronder, op de bodem van de laadbak, lag een matras tegen de cabine aan gedrukt. Daarop kwamen nu twee grote jongens overeind en die keken me allebei met nietszeggende ogen aan. Op de laadklep zat, met ontbloot bovenlijf en blote voeten, een zwaargebouwde jongeman met kolossale schouders en een nek zo dik als een boomstam. Hij spuwde tabakssap tussen de truck en de aanhanger en had blijkbaar geen enkele belangstelling voor Pappy en mij. Hij liet zijn voeten bungelen en spuwde toen opnieuw, en al die tijd keek hij alleen maar naar het asfalt beneden hem.

‘Ik zoek arbeiders,’ zei Pappy.

‘Hoeveel betaalt u?’ vroeg meneer Spruill.

‘Eén zestig per honderd,’ zei Pappy.

Spruill fronste zijn wenkbrauwen en keek de vrouw naast hem aan. Ze mompelden iets.

In deze fase van het ritueel moesten er snelle beslissingen worden genomen. Wij moesten beslissen of we wilden dat deze mensen bij ons kwamen wonen. En zij moesten onze prijs accepteren of verwerpen.

‘Wat voor katoen?’ vroeg meneer Spruill.

‘Stoneville,’ zei mijn grootvader. ‘De bollen zijn rijp. Het is makkelijk plukken.’ Spruill hoefde maar om zich heen te kij-

ken om te zien dat de bollen al waren opengesprongen. De zon, de bodem en de regen hadden tot nu toe goed meegewerkt. Pappy had zich natuurlijk zorgen gemaakt over een voorspelling van zware regenval in de *Boerenalmanak*.

‘We kregen vorig jaar één zestig,’ zei meneer Spruill.

Omdat ik me niet voor gepraat over geld interesseerde, liep ik langs de middenstreep om de aanhanger te bekijken. De banden daarvan waren nog gladder dan die van de truck. Een van de banden was halfleeg door de zware lading. Het was maar goed dat hun reis er bijna op zat.

In een hoek van de aanhanger kwam een meisje overeind dat er leuk uitzag. Ze steunde met haar elleboog op de zijkant. Haar donkere haar was strak naar achter gebonden en ze had grote bruine ogen. Ze was jonger dan mijn moeder, maar in elk geval veel ouder dan ik, en toch staarde ik haar aan.

‘Hoe heet je?’ zei ze.

‘Luke,’ zei ik, en ik trapte tegen een steentje. Mijn wangen werden meteen warm. ‘En jij?’

‘Tally. Hoe oud ben je?’

‘Zeven. Hoe oud ben jij?’

‘Zeventien.’

‘Hoelang zit je al in die aanhanger?’

‘Anderhalve dag.’

Ze was op blote voeten, en haar jurk was vuil en erg strak – strak tot aan haar knieën. Voorzover ik me kan herinneren, was dit de eerste keer dat ik een meisje echt goed bekeek. Ze keek met een begrijpend glimlachje naar me terug. Naast haar zat een jongen met zijn rug naar me toe op een kist, en hij draaide zich nu langzaam om en keek naar me alsof ik er niet was. Hij had groene ogen en een hoog voorhoofd, dat met piekerig, zwart haar was bedekt. Zijn linkerarm hing zo te zien helemaal slap.

‘Dit is Trot,’ zei ze. ‘Hij is niet goed.’

‘Aangenaam kennis te maken, Trot,’ zei ik, maar hij wendde zijn ogen af. Hij gedroeg zich alsof hij me niet had gehoord.

‘Hoe oud is hij?’ vroeg ik haar.

‘Twaalf. Hij is invalide.’

Trot keek abrupt de andere kant op en zijn slechte arm maakte een slappe beweging. Mijn vriend Dewayne zei dat heuvelmensen met hun neef of nicht trouwden en dat er daarom zoveel gehandicapten in hun families waren.

Maar Tally leek me volmaakt. Ze keek peinzend over de ka-toenvelden uit, en ik keek weer bewonderend naar haar vuile jurk.

Ik wist dat mijn grootvader en meneer Spruill het eens waren geworden, want meneer Spruill startte zijn truck. Ik liep langs de aanhanger, langs de man op de laadklep, die even wakker was geworden maar nog steeds naar het wegdek keek, en kwam naast Pappy staan. ‘Dertien kilometer die kant op, linksaf bij een uitgebrande schuur en dan nog eens tien kilo-meter naar de rivier de St. Francis. Wij zijn de eerste boerde-rij voorbij de rivier, aan jullie rechterkant.’

‘Laagliggend land?’ vroeg meneer Spruill, alsof hij een moe-ras in werd gestuurd.

‘Voor een deel wel, maar het is goed land.’

Meneer Spruill keek zijn vrouw weer aan en richtte toen zijn blik op ons. ‘Waar slaan we ons kamp op?’

‘Er is achterin een plek met schaduw, naast de silo. Dat is de beste plek.’

We keken ze na toen ze wegreden, de versnellingsbak knar-send, de banden wiebelend. Kisten, dozen en potten spron-gen op en neer.

‘U mag ze niet, hè?’ vroeg ik.

‘Het zijn beste mensen. Ze zijn alleen anders.’

‘Dus we mogen blij zijn dat we ze hebben?’

‘Jazeker.’

Hoe meer arbeiders, hoe minder katoen ik hoefde te pluk-ken. De maand daarop zou ik bij zonsopgang naar de velden gaan, een katoenen zak van drie meter lang over mijn schou-der hangen en eerst nog even naar een eindeloze rij katoen kijken, de planten net zo hoog als ik, om me er vervolgens in te storten zodat niemand me nog kon zien. En dan zou ik katoen plukken. In een gestaag tempo zou ik de pluizige bol-len van de stelen trekken en in de zware zak stoppen. Ik zou niet langs de rij durven kijken, want dan zou ik zien hoe ein-

deloos lang hij was, en ik zou ook niet durven vertragen, want dat zou iemand misschien zien. Mijn vingers zouden bloeden, mijn nek zou branden, mijn rug zou pijn doen. Ja, ik wilde veel hulp in de velden. Veel heuvelmensen, veel Mexicanen.

2

Zolang de katoen wachtte, had mijn grootvader geen rust. Hoewel hij nog met precies dezelfde snelheid in de truck reed, was hij erg ongeduldig, want de andere velden langs de weg werden al geplukt, en die van ons niet. De Mexicanen hadden er al twee dagen moeten zijn. We parkeerden weer bij Pop en Pearl, en ik volgde hem naar de Tea Shoppe, waar hij ruziemaakte met de man die over de arbeidskrachten ging.

‘Rustig maar, Eli,’ zei de man. ‘Ze kunnen er elk moment zijn.’

Pappy kon niet tot rust komen. We liepen naar de ontkorrelmachine van Black Oak, aan de rand van het dorp, een heel eind lopen – maar Pappy hield niet van benzineverspilling. Tussen zes en elf uur die ochtend had hij tweehonderd pond katoen geplukt, en toch liep hij nog zo hard dat ik op een drafje moest lopen om hem bij te houden.

Het terrein waar de ontkorrelinstallatie stond, een installatie die ruwe katoen van zijn zaden ontdoet, was gevuld met katoenwagens, sommige leeg, andere wachtend tot hun oogst werd ontkorreld. Ik zwaaide weer naar de tweelingbroers Montgomery, die net met een lege wagen naar huis gingen om de volgende lading op te halen.

Op het terrein bulderde het koor zware machinerieën. Ze maakten ongelooflijk veel lawaai en waren heel gevaarlijk. In iedere oogsttijd werd minstens één arbeider het slachtoffer van een gruwelijke verwonding door de ontkorrelmachines. Ik was doodsbang voor die machines, en toen Pappy zei dat

ik buiten moest wachten, deed ik dat maar al te graag. Hij liep langs een groep landarbeiders die op hun wagens stonden te wachten en knikte ze niet eens toe. Hij had andere dingen aan zijn hoofd.

Ik vond een veilige plek bij het laadplatform waar ze de balen schone katoen naar buiten reden en op vrachtwagens laadden die ze naar North en South Carolina brachten. Aan het ene eind van de ontkorrelmachines werd de pasgeplukte katoen door een lange buis van dertig centimeter dik uit de wagens gezogen, waarna hij in het gebouw verdween, waar de machines hem verwerkten. Aan de andere kant kwam hij er in keurige rechthoekige balen uit, bedekt met jute en strak aantrokken met stalen banden van drie centimeter breed. Een goede ontkorrelmachine leverde perfecte balen, die je als bakstenen op elkaar kon stapelen.

Een baal katoen was ongeveer honderdvijfenzeventig dollar waard, afhankelijk van de markt. Een goede oogst kon tweehalve baal per hectare opleveren. Wij pachtten veertig hectare. De meeste boerenkinderen konden het uitrekenen.

Eigenlijk was dat rekenwerk zo gemakkelijk dat je je afvroeg waarom iemand nog boer wilde worden. Mijn moeder zorgde ervoor dat ik de cijfers kende. Wij tweeën hadden in het geheim al met elkaar afgesproken dat ik nooit, onder geen beding, op de boerderij zou blijven. Ik zou alle twaalf klassen doorlopen en bij de Cardinals gaan spelen.

Hij en mijn vader hadden in maart veertienduizend dollar van de eigenaar van de ontkorrelmachines geleend. Dat was hun gewaslening, en het geld werd uitgegeven aan zaad, kunstmest, arbeiders en andere kostenposten. Tot nu toe hadden we geluk gehad – het weer was nagenoeg ideaal geweest en de katoen stond er goed bij. Als het ons ook bij het oogsten bleef meezitten, en als de velden hun tweehalve baal per hectare opleverden, zou de firma Chandler precies quitte spelen. En dat was ons doel.

Maar zoals de meeste boeren hadden Pappy en mijn vader nog schulden uit het jaar daarvoor. Ze waren de eigenaar van de ontkorrelmachines nog tweeduizend dollar schuldig uit 1951, toen we een matige oogst hadden gehad. Ze waren

ook geld schuldig aan de John Deere-dealer in Jonesboro voor onderdelen, aan Lance Brothers voor brandstof, aan de Co-op voor zaad en benodigdheden, en aan Pop en Pearl Watson voor levensmiddelen.

Het was niet de bedoeling dat ik iets van die leningen en schulden wist, maar 's zomers zaten mijn ouders vaak tot laat in de avond op de voorveranda te wachten tot het koel genoeg was om te kunnen slapen, en dan praatten ze. Mijn bed stond bij het raam aan de verandakant. Ze dachten dat ik sliep, maar ik hoorde meer dan de bedoeling was.

Hoewel ik er niet zeker van was, had ik het sterke vermoeden dat Pappy meer geld moest lenen om de Mexicanen en de heuvelmensen te betalen. Ik wist niet of hij het geld had of niet. Hij keek somber toen we naar de ontkorrelmachines liepen, en hij keek somber toen we daar weggingen.

De heuvelmensen kwamen al tientallen jaren uit de Ozark Mountains om katoen te plukken. Velen van hen hadden hun eigen huis en land, en vaak hadden ze betere auto's dan de boeren die hen voor de oogst inhuurden. Ze werkten erg hard, spaarden hun geld op en leken net zo arm als wij.

Rond 1950 nam die seizoenarbeid af. De naoorlogse welvaart begon eindelijk ook tot Arkansas door te dringen, tenminste tot sommige delen van de staat, en de jongere heuvelmensen hadden het extra geld niet meer zo dringend nodig als hun ouders. Ze bleven gewoon thuis. Katoen plukken was niet iets wat iemand voor zijn plezier ging doen. De boeren kwamen plukkers tekort, en dat werd steeds erger, en toen ontdekte iemand de Mexicanen.

In 1951 arriveerde de eerste trucklading in Black Oak. Wij kregen er zes, onder wie Juan, mijn vriend, die me mijn eerste tortilla gaf. Juan en veertig anderen hadden drie dagen achter in een lange aanhangwagen gezeten, dicht tegen elkaar aan gedrukt, met weinig voedsel en geen enkele beschutting tegen de zon of de regen. Toen ze in Main Street aankwamen, waren ze moe en gedesoriënteerd. Pappy zei dat die aanhangwagen erger stonk dan een veewagen. Degenen die het hadden gezien, vertelden het aan anderen, en al gauw

klaagden de dames van de baptisten- en methodistenkerk openlijk over de primitieve manier waarop de Mexicanen waren vervoerd.

Mijn moeder had zich daar ook nogal druk over gemaakt, in elk geval tegenover mijn vader. Ik hoorde ze er na de oogst, toen de Mexicanen weer terug waren gebracht, nog vaak over praten. Ze wilde dat mijn vader met de andere boeren ging praten. Ze moesten met de arbeidsbemiddelaar gaan praten en van hem eisen dat degenen die de Mexicanen wierf en naar ons toe stuurde ze beter zouden behandelen. Ze vond het onze plicht als boeren om de arbeiders te beschermen, en mijn vader was het tot op zekere hoogte wel met haar eens, al voelde hij er blijkbaar weinig voor om de leiding te nemen. Pappy kon het geen moer schelen. De Mexicanen trouwens ook niet; die wilden alleen maar werken.

Eindelijk, kort na vier uur, kwamen de Mexicanen aan. Er waren geruchten geweest dat ze met een bus zouden komen en ik hoopte dat het waar was. Ik had geen zin om mijn ouders weer een winter over dat onderwerp te horen kibbelen. En ik wilde ook niet dat de Mexicanen zo slecht werden behandeld.

Maar ze zaten weer in een aanhangwagen, een oude met planken als zijkanten en niets over ze heen om ze te beschermen. Het was waar dat vee het beter had.

Ze sprongen voorzichtig uit de wagen op de straat, drie of vier tegelijk, de ene golf na de andere. Dat deden ze voor de Co-op, en na een tijdje stonden ze in kleine, versufte groepjes op het trottoir bij elkaar. Ze rekten zich uit en strekten zich en keken om zich heen alsof ze op een andere planeet waren aanbeland. Ik telde er tweeënzestig. Tot mijn grote teleurstelling was Juan er niet bij.

Ze waren een flink stuk kleiner dan Pappy, erg mager, en ze hadden allemaal zwart haar en een bruine huid. Ieder van hen had een kleine zak met kleren en persoonlijke behoeften.

Pearl Watson stond voor haar winkel op het trottoir, haar handen op haar heupen, een woedende blik in haar ogen. Dit waren haar klanten en ze wilde niet dat ze slecht werden

behandeld. Ik wist dat de dames hun stem weer zouden verheffen, nog voor de kerkdienst van zondag. En ik wist dat mijn moeder me zou ondervragen zodra we met onze ploeg naar huis waren gekomen.

Er werden harde woorden gewisseld tussen de arbeidsbemiddelaar en de chauffeur van de truck. Iemand in Texas had beloofd dat de Mexicanen met een bus vervoerd zouden worden. Dit was nu al de tweede lading die in een vuile aanhangwagen arriveerde. Pappy deinsde nooit terug voor een gevecht, en ik kon merken dat hij zin had om zich ermee te bemoeien en de chauffeur tot moes te slaan. Maar hij was ook kwaad op de arbeidsbemiddelaar, en waarschijnlijk leek het hem zinloos om ze allebei tegen de vlakte te slaan. We zaten op de laadklep van onze truck en wachtten tot de gemoederen tot bedaren waren gekomen.

Toen er een eind aan het schreeuwen kwam, begon het papierwerk. De Mexicanen stonden dicht opeen op het trottoir voor de Co-op. Soms wierpen ze een blik op ons en op de andere boeren die zich in Main Street verzamelden. Het nieuws had zich verspreid: de Mexicanen waren er.

Pappy kreeg de eerste tien. Hun leider was Miguel. Hij leek de oudste, en zoals ik al eerder had gezien, was hij de enige met een linnen zak. Alle anderen hadden hun bezittingen in een papieren zak.

Miguel sprak redelijk goed Engels, maar lang niet zo goed als Juan. Ik praatte wat met hem terwijl Pappy de papieren in orde maakte. Miguel stelde me voor aan de groep. Er was een Rico, een Roberto, een José, een Luiz, een Pablo en namen die ik niet verstond. Ik herinnerde me van vorig jaar dat het een week zou duren voordat ik ze uit elkaar kon houden.

Hoewel ze duidelijk uitgeput waren, deden ze allemaal hun best om te glimlachen – behalve één, die alleen maar kwaad naar me terugkeek. Hij droeg een hoed in westernstijl en Miguel wees ernaar en zei: ‘Hij denkt dat hij een cowboy is. Daarom noemen we hem ook zo.’ Cowboy was erg jong, en hij was lang voor een Mexicaan. Zijn ogen waren klein en gemeen. Hij had een dun snorretje, waardoor hij er alleen nog maar onvriendelijker uitzag. Hij maakte me zo bang

dat ik er even over dacht om het tegen Pappy te zeggen. Ik wilde niet dat die man de komende weken op onze boerderij zou wonen. Maar in plaats daarvan deinsde ik alleen maar terug.

Onze groep Mexicanen volgde Pappy over het trottoir naar Pop en Pearl. Ik liep mee en zorgde ervoor dat ik niet te dicht bij Cowboy kwam. In de winkel nam ik mijn positie bij de kassa in, waar Pearl stond te wachten op iemand tegen wie ze kon fluisteren.

‘Ze behandelen ze als beesten,’ zei ze.

‘Eli zegt dat ze blij zijn dat ze hier zijn,’ fluisterde ik terug. Mijn grootvader stond met zijn armen over elkaar bij de deur te wachten. Hij keek toe terwijl de Mexicanen de spullen bij elkaar zochten die ze nodig hadden. Miguel vuurde instructies op de anderen af.

Pearl zou niet gauw kritiek op Eli Chandler uitoefenen, maar ze wierp hem een vuile blik toe, al zag hij dat niet. Pappy had geen aandacht voor mij of Pearl. Hij was ongeduldig, want op dat moment werd er geen katoen geplukt.

‘Het is gewoon afschuwelijk,’ zei ze. Ik kon merken dat Pearl stond te wachten tot we allemaal weg waren, want dan kon ze haar vriendinnen van de kerk opzoeken en het vuurtje nog eens oprakelen. Pearl was methodist.

Terwijl de Mexicanen met hun artikelen in hun handen naar de kassa kwamen, gaf Miguel de naam van ieder van hen aan Pearl op, die op haar beurt een rekening voor iedereen opende. Ze telde het totaal op, schreef het bedrag achter de naam van de arbeider in een kasboek en liet de notitie aan Miguel en de klant zien. Krediet in Amerikaanse stijl.

Ze kochten meel en bakvet om tortilla's te maken, veel bonen, zowel in blik als in zakken, en rijst. Niets extra's – geen suiker of snoepgoed, geen groente. Ze aten zo weinig mogelijk, want eten kostte geld. Het was hun doel om zoveel mogelijk te sparen en mee naar huis te nemen.

Natuurlijk hadden die arme kerels geen idee waar ze heen gingen. Ze wisten niet dat mijn moeder gek op tuinieren was en meer tijd aan haar groenten besteedde dan aan de katoen. Ze hadden geluk, want mijn moeder was van mening dat

niemand die binnen loopafstand van onze boerderij woonde ooit honger zou moeten leiden.

Cowboy was de laatste in de rij, en toen Pearl hem glimlachend aankeek, dacht ik dat hij in haar gezicht zou spuwen. Miguel bleef dichtbij. Hij had net drie dagen met die jongen in een wagen gezeten en wist waarschijnlijk precies wat voor vlees hij in de kuip had.

Ik nam voor de tweede keer die dag afscheid van Pearl, en dat was vreemd, want meestal zag ik haar maar één keer per week. Pappy bracht de Mexicanen naar de truck. Ze klommen achterin en zaten schouder aan schouder, hun voeten en benen verstrengeld. Ze keken zwijgend voor zich uit, alsof ze geen idee hadden waar hun reis zou eindigen.

De oude truck had grote moeite met de lading maar kwam uiteindelijk op negenenvijftig kilometer per uur, en Pappy kon daar bijna om glimlachen. Het was laat in de middag en het was warm en droog, het ideale weer voor katoen plukken. Met de Spruills en de Mexicanen hadden we nu eindelijk genoeg plukkers. Ik greep in mijn zak en haalde de andere helft van mijn Tootsie Roll tevoorschijn.

Lang voordat we bij ons huis aankwamen, zagen we eerst rook en toen een tent. We woonden aan een zandweg en het was daar het grootste deel van het jaar erg stoffig, en Pappy reed langzaam om de Mexicanen niet in het stof te laten stikken.

‘Wat is dat?’ vroeg ik.

‘Het lijkt me een tent of zo,’ zei Pappy.

De tent stond bij de weg, aan het eind van onze voortuin, onder een moeraseik die honderd jaar oud was, erg dicht bij de plaats waar het thuishonk was. We gingen nog langzamer rijden toen we onze brievenbus naderden. De Spruills hadden de helft van onze voortuin in beslag genomen. De grote tent was vuilwit, met een puntdak, en steunde op een allegaartje van stangen en met de hand bijgesneden stokken. De tent was aan twee kanten open, en ik kon dozen en dekens op de grond onder het dak zien liggen. Ik kon ook Tally zien, die binnen een dutje deed.

Hun truck stond ernaast geparkeerd en over de laadbak was ook een soort tentdoek gespannen. Dat was met touw aan de

grond verankerd, zodat de truck niet kon rijden zonder dat het tentdoek eerst werd losgemaakt. Hun oude aanhangwagen was voor een deel uitgeladen. De dozen en jutezakken lagen verspreid over het gras, alsof er een wervelstorm had gewoed.

Mevrouw Spruill was een vuurtje aan het stoken, vandaar die rook. Om de een of andere reden had ze daarvoor een enigszins kale plek aan het eind aan de tuin gekozen. Het was precies de plaats waar Pappy of mijn vader bijna elke middag op zijn hurken ging zitten om mijn snelle ballen en mijn boogballen te vangen. Ik kon wel janken. Ik zou mevrouw Spruill dat nooit vergeven.

‘Ik dacht dat u tegen ze had gezegd dat ze achter de silo moesten gaan staan,’ zei ik.

‘Dat heb ik ook gezegd,’ antwoordde Pappy. Hij ging heel langzaam rijden tot hij bij ons huis was. De silo stond achteraan, bij de schuur, op voldoende afstand van ons huis. We hadden daar al vaker heuvelmensen in een tent gehad – nooit in de voortuin.

Hij parkeerde onder een andere moeraseik, die volgens mijn grootmoeder maar zeventig jaar oud was. Het was de kleinste van de drie die schaduw gaven aan ons huis en onze tuin. De truck stond nu in dezelfde sporen waar Pappy al tientallen jaren parkeerde. Mijn moeder en grootmoeder stonden op de trap van de keuken te wachten.

Ruth, mijn grootmoeder, vond het helemaal niet prettig dat de heuvelmensen onze voortuin in beslag hadden genomen. Pappy en ik wisten dat al voordat we uit de truck stapten. Ze stond met haar handen op haar heupen.

Mijn moeder wilde de Mexicanen graag bekijken en vroeg me naar hun reis. Terwijl ze naar me toe liep en in mijn schouder kneep, keek ze hoe ze uit de truck klommen.

‘Het zijn er tien,’ zei ze.

‘Ja, moeder.’

Oma liep op Pappy af en zei zacht maar streng: ‘Wat doen die mensen in onze voortuin?’

‘Ik heb ze gevraagd hun tent bij de silo te zetten,’ zei Pappy, die nooit terugdeinsde voor iemand, zelfs niet voor zijn

vrouw. 'Ik weet niet waarom ze die plek hebben uitgekozen.'
'Kun je ze vragen daar weg te gaan?'

'Nee. Als ze hun spullen moeten inpakken, gaan ze weg. Je weet hoe heuvelmensen zijn.'

En daarmee kwam er een eind aan de vragen van mijn grootmoeder. Ze zouden geen ruziemaken waar ik en tien nieuwe Mexicanen bij waren. Ze liep weg, naar het huis, en schudde daarbij afkeurend met haar hoofd. Het kon Pappy echt niet schelen waar de heuvelmensen hun kamp opsloegen. Ze leken hem sterk en gezond en bereid tot werken, en de rest deed er voor hem niet toe.

Ik had het vermoeden dat mijn grootmoeder zich er ook niet zo druk om maakte. Het katoen plukken was zo belangrijk dat we desnoods een stel gevangenisboeven hadden aangenomen, als ze maar driehonderd pond per dag konden plukken. De Mexicanen volgden Pappy naar de schuur, die honderdzes meter van de keuken vandaan stond. Langs het kippenhok, de waterpomp, de waslijn en het gereedschapsschuurtje, langs een esdoorn die in oktober knalrood werd. Op een dag in januari had mijn vader me geholpen de exacte afstand te meten. Het leek mij wel een kilometer. Van het thuishonk naar de linkerveldmuur in Sportsman's Park, waar de Cardinals speelden, was het honderdvijf meter, en telkens wanneer Stan Musial een homerun sloeg, zat ik de volgende dag op het trapje en verbaasde ik me over de afstand. Halverwege juli had hij in een wedstrijd tegen de Braves een bal honderdertig meter ver geslagen. 'Hij sloeg hem over de schuur, Luke,' had Pappy gezegd.

In de twee dagen daarna zat ik op de trap en droomde ervan dat ik een bal over die schuur zou slaan.

Toen ze het gereedschapsschuurtje voorbij waren, zei mijn moeder: 'Ze zien er erg moe uit.'

'Ze hebben in een aanhangwagen gezeten, met tweeënzig man,' zei ik. Om de een of andere reden had ik wel zin om haar op te stoken.

'Daar was ik al bang voor.'

'Een oude wagen. Oud en vuil. Pearl maakte zich er al kwaad over.'

‘Het zal niet nog een keer gebeuren,’ zei ze, en ik wist dat mijn vader hier heel wat over te horen zou krijgen. ‘Kom, ga je opa helpen.’

Het grootste deel van de afgelopen twee weken had ik met mijn moeder samen in de schuur doorgebracht, waar we de zolder hadden aangeveegd en schoongemaakt om hem enigszins bewoonbaar te maken voor de Mexicanen. De meeste boeren zetten ze in leegstaande huurhuizen of schuren. Er ging een gerucht dat Ned Shackelford, vijf kilometer ten zuiden van ons, ze bij zijn kippen onderbracht.

Dat gebeurde niet op de Chandler-boerderij. Bij gebrek aan een ander onderkomen zouden de Mexicanen op de zolder van onze schuur moeten wonen, maar daar zou nergens een vuiltje te vinden zijn. En het zou er prettig ruiken. Een jaar lang had mijn moeder oude dekens voor ze verzameld om onder te slapen.

Ik glipte de schuur in maar bleef beneden, naast Isabels stal. Ze was onze melkkoe. Pappy beweerde dat in de Eerste Wereldoorlog zijn leven was gered door een Frans meisje dat Isabel heette, en daarom had hij een Jersey-koe naar haar genoemd. Mijn grootmoeder geloofde geen snars van dat verhaal.

Ik kon ze boven horen stommelen terwijl ze zich aan het installeren waren. Pappy praatte met Miguel, die ervan onder de indruk was dat de zolder zo mooi schoon was. Pappy nam de complimenten in ontvangst alsof hij en hij alleen het boenwerk had gedaan.

In werkelijkheid hadden hij en grootmoeder het nogal overbodig gevonden dat mijn moeder haar best deed om de arbeiders een fatsoenlijke slaappleaats te bezorgen. Mijn moeder was grootgebracht op een kleine boerderij aan de rand van Black Oak en was dus bijna een stadmeisje. Ze groeide op met kinderen die geen katoen hoefden te plukken. Ze liep nooit naar school – haar vader bracht haar met de auto. Voordat ze met mijn vader trouwde, was ze drie keer in Memphis geweest. Ze was opgegroeid in een geveerd huis.